

Advies nr. 29/2019 van 6 februari 2019

Betreft: Adviesaanvraag over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 4 december 2003 betreffende de oprichting van het "Institut wallon de l'évaluation, de la prospective et de la statistique" (Waals Instituut voor evaluatie, toekomstverwachting en statistiek) (CO-A-2018-170).

De Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit");

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, inzonderheid op artikel 23 en 26 (hierna de "WOG");

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)* (hierna "AVG")

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op de adviesaanvraag van de heer Willy Borsus, Waals Minister-president, ontvangen op 16 november 2018;

Gelet op het verslag van de heer Gert Vermeulen

Brengt op 6 februari 2019 het volgend advies uit:

I. ONDERWERP EN CONTEXT VAN DE AANVRAAG

1. De heer Willy Borsus, Waals Minister-president, vraagt het advies van de Autoriteit over een voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 4 december 2003 betreffende de oprichting van het "Institut wallon de l'évaluation, de la prospective et de la statistique [**IWEPS/het Instituut**] [het **IWEPS decreet**]. Dit voorontwerp gaat voornamelijk over het domein van de openbare statistiek en is verbonden met de zesde Staatshervorming.

2. De Memorie van toelichting bij het voorontwerp verduidelijkt (punt 3.2) (vrije vertaling) « Teneinde te beantwoorden aan de doelstellingen van de vertrouwensverbintenis voor de statistiek [(zie artikel 11, paragraaf 3 van de **Verordening 223/2009**¹] en de uitvoering van [**het samenwerkingsakkoord**²] in Wallonië te finaliseren », « is het enerzijds noodzakelijk het decreet betreffende IWEPS in overeenstemming te brengen met de principes van de Praktijkcode voor Europese statistieken en anderzijds, te voorzien in het toepasselijk juridisch kader voor de opmaak, de productie en verspreiding van officiële statistieken in Wallonië ».

3. Deze praktijkcode, gebaseerd op de Verordening 223/2009 waarvan zij de beginselen preciseert bedoeld in artikel 2, betreffende de ontwikkeling, de productie en de verspreiding van Europese statistieken (professionele onafhankelijkheid, onpartijdigheid, objectiviteit, betrouwbaarheid, statistisch geheim en kosten-efficiëntieverhouding), valt onder een Europese normatieve context³, en vereist, volgens de Memorie van Toelichting bij het voorontwerp (punt 3.2.1.), de inschrijving van onder meer de beginselen inzake onafhankelijkheid en mandaat voor inzameling in de regionale wetgeving. Dit laatste beginsel (zie artikel 6 van het voorontwerp) voorziet in een

¹ Verordening (EG) nr. 223/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2009 betreffende de Europese statistiek en tot intrekking van Verordening (EG, Euratom) nr. 1101/2008 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de toezending van onder de statistische geheimhoudingsplicht vallende gegevens aan het Bureau voor de Statistiek van de Europese Gemeenschappen, Verordening (EG) nr. 322/97 van de Raad betreffende de communautaire statistiek en Besluit 89/382/EEG, Euratom van de Raad tot oprichting van een Comité statistisch programma van de Europese Gemeenschappen (PB L 89 van 31.3.2009, blz. 164). Zie eveneens de Vertrouwensverbintenis voor de Statistiek aangegaan door onder meer de Federale Regering en de betrokken gewestelijke entiteiten, 4de lid, laatste streepje, beschikbaar op volgend adres:

http://www.iis-statistics.be/doc/CoC_nl.pdf.

² Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de nadere regels voor de werking van het Interfederaal Instituut voor de statistiek, van de raad van bestuur en de Wetenschappelijke Comités van het Instituut voor de nationale rekeningen van 15 juli 2014, artikel 2014.

³ European Statistics Code of Practice, For the National Statistical Authorities and Eurostat (EU statistical authority), Adopted by the European Statistical System Committee, 16 novembre 2017, beschikbaar op volgend adres :

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/4031688/8971242/KS-02-18-142-EN-N.pdf/e7f85f07-91db-4312-8118-f729c75878c7>.

duidelijk en bindend wettelijk mandaat dat de statistische overheden machtigt om gegevens in te zamelen voor statistische behoeften.

4. Bovendien voert het voorontwerp « een gedecentraliseerde organisatie in van officiële Waalse statistieken, met andere woorden een systeem waarin officiële statistieken worden opgemaakt door zowel de statistische overheid als door andere openbare instanties », met als doel « responsabilisering van de Waalse openbare entiteiten opdat zij in hun bevoegdheidsdomein statistieken zouden uitwerken, opmaken en verspreiden, conform de Praktijkcode voor Europese statistieken » (Memorie van Toelichting bij het voorontwerp, punt 3.2.2.).

II. ONDERZOEK VAN HET ONTWERP

II.1. Voorafgaande opmerkingen

5. **Transparantie- en wettelijkheidsbeginselen.** Krachtens de transparantie- en wettelijkheidsbeginselen vervat in artikelen 8 van het EVRM en 22 van de Grondwet, dient het voorontwerp duidelijk te bepalen in welke omstandigheden een verwerking van persoonsgegevens is toegestaan⁴, en bijgevolg bepalen welke gegevens worden verwerkt, de betrokkenen, de voorwaarden en doeleinden van de bedoelde verwerking, de bewaartermijn van de gegevens en de personen die toegang hebben⁵. De Autoriteit kreeg reeds de gelegenheid om deze beginselen te herhalen⁶. Wanneer de basis van de verwerking berust op een rechtsgrond van nationaal recht, vereist artikel 6, 3 van de AVG eveneens dat deze doeleinden specifiek worden gedefinieerd in deze rechtsgrond.

6. Deze beginselen zullen moeten worden toegepast met inachtneming van de aard van de statistiek en de wetgeving op dit gebied. De door de statistiek beoogde doelstelling is immers per definitie relatief ruim en bestemd om aanleiding te geven tot zeer gediversifieerde concrete toepassingen, bijvoorbeeld, in relevante domeinen van het openbaar beleid (Waals in dit geval). Behalve om deze legitieme doelstelling in gevaar te brengen, zal wetgeving die op dit gebied wordt aangenomen, door haar voorwaarden dus een zekere flexibiliteit bieden. Dit zal zich vooral vertalen in een ruime definitie van de betrokken doeleinden en gegevens. Maar daarentegen zal zij tezelfdertijd de nodige garanties vastleggen ter omkadering van een dergelijke flexibiliteit.

⁴ In die zin, lees Grondwettelijk Hof, Arrest nr. 29/2018 van 15 maart 2018, punten B.9 en v. en punt punt B.13.3 in het bijzonder.

⁵ Lees bijvoorbeeld, Grondwettelijk Hof, Arrest nr. 29/2018 van 15 maart 2018, punt B.18, en Grondwettelijk Hof, Arrest nr. 44/2015 van 23 april 2015, punten B.36.1 en v.

⁶ Zie het Advies van de GBA nr. 110/2018 van 17 oktober 2018, punten 7-9.

7. **Verdere statistische verwerking van gegevens.** Hoewel het voorontwerp niet expliciet verwijst naar de verwerking van persoonsgegevens, leidt het geen twijfel dat het dergelijke gegevensverwerkingen betreft (zie *infra*, punten 22 en v.). De Waalse statistieken zoals opgevat in het voorontwerp zullen in principe opgemaakt worden op basis van onrechtstreeks ingezamelde gegevens uit derde bronnen, en vormen bijgevolg een verdere verwerking (zie *infra*, punten 22 en v.). Het is slechts subsidiair dat de gegevens kunnen ingezameld worden bij de aangevers, d.w.z. al naargelang het geval, de betrokkenen. De Autoriteit oordeelt, overeenkomstig overweging 50 en artikel 5, 1., b), 6, 4., en 89 van de AVG, dat het statistisch doeleinde verenigbaar is met de oorspronkelijke verwerking, voor zover zij in voorkomend geval berust op een rechtsgrond conform de zojuist herhaalde beginselen.

8. **Verdeling van bevoegdheden inzake statistieken.** Titel 4 van de WVG (artikelen 186 en v.) bevat een aantal bijzondere regels betreffende de verwerkingen voor archiefwetenschappelijke doelen van algemeen nut, voor het wetenschappelijk onderzoek of voor statistische doeleinden in uitvoering van artikel 89, 2. en 3. van de AVG. Volgens de Memorie van Toelichting biedt dit stelsel een alternatief aan de verwerkingsverantwoordelijke, door hem (vrije vertaling) « twee manieren te bieden [...] om *af te wijken van de rechten van de betrokkenen* » (vastgelegd in de artikelen 15, 16, 18 en 21 van de AVG) (italic toegevoegd door de Autoriteit), namelijk: hetzij het stelsel toepassen zoals voorzien in de artikelen 190 en v. van de WVG, hetzij een gedragscode naleven die werd goedgekeurd conform artikel 40 van de AVG (artikel 187 van de AVG)⁷. In de praktijk op het gebied van de statistiek, zal dit afwijkend stelsel in principe van toepassing zijn op de verwerkingsverantwoordelijke.

9. De Raad van State heeft recent in zijn advies tijdens het wetgevend proces betreffende de WOG het volgende herhaald (de door de Raad van State geciteerde verwijzingen zijn hierna weggelaten): « Zowel het Grondwettelijk Hof als de afdeling Wetgeving van de Raad van State zijn voortaan van oordeel dat: « het elke wetgever, binnen de eigen bevoegdheidssfeer, toekomt om door hogere rechtsnormen omschreven grondrechten met betrekking tot de hem toevertrouwde aangelegenheden te concretiseren [...] »⁸. Zodoende « Indien de deelstaten, elk wat hem betreft, bepalingen vaststellen voor de gegevensverwerking in het kader van activiteiten die onder hun bevoegdheid vallen – in de wetenschap dat de artikelen 6, lid 2 en 3, 9, lid 4, en 23 van verordening 2016/679 het mogelijk maken dat specifieke bepalingen worden vastgesteld – zijn ze gemachtigd om autoriteiten op te richten die op die specifieke regels toezicht houden »⁹. Dit gezegd zijnde, met betrekking tot de goedkeuring van specifieke beschikkingen, heeft de Raad van State eveneens herhaald dat de gewestelijke entiteiten rekening dienen te houden met de federale wet (voortaan de

⁷ Parl. St. Kamer 54 Zittingsperiode 2017-2018, nr. 3126/001, blz. 206.

⁸ Advies Raad van State nr. 61.267/2/AV, van 27 juni 2017, punt 3.

⁹ Ibid., randnummer 7.1.

WVG) die de minimale reglementering vormt voor elke materie¹⁰. Een gewestelijke entiteit zal met andere woorden geen minder beschermende regels voor de betrokkenen kunnen uitvaardigen inzake verwerking van persoonsgegevens (maar wel striktere regels).

10. In deze context en vermits het voorontwerp niets zegt over een eventuele beperking van de rechten van de betrokkenen, oordeelt de Autoriteit dat de verwerkingsverantwoordelijken zich zullen kunnen beroepen op de voormelde regels, gedefinieerd in de WVG. Voor het overige, zal de vereiste pseudonimisering en de invoering van passende maatregelen, bepaald in artikel 89, 1., van de AVG, rechtstreeks van toepassing zijn op de verwerkingsverantwoordelijken.

11. Wat deze waarborgen betreft in het Belgisch recht, betreffende de verdeling van bevoegdheden, stelt zich de vraag of de regels die op de ene of andere wijze een impact hebben op het privéleven en de verwerking van persoonsgegevens *in de wet van 4 juli 1962 betreffende de openbare statistiek zelf*, eveneens moeten beschouwd worden als een minimale reglementering die de wetgevers van de gewestelijke entiteiten ter zake bindt.

12. In de geest van de wetgevers lijkt het van niet, aangezien zij het nuttig hebben geacht om onder meer in het samenwerkingsakkoord te voorzien dat de bepalingen met betrekking tot het statistisch geheim (waarmee *a priori*, evenmin alle bepalingen die een impact hebben op de gegevensbescherming worden bedoeld) van toepassing zijn conform de bepalingen van de zojuist geciteerde wet van 4 juli 1962 (zie voor het overige, over de waarborgen opgenomen in het samenwerkingsakkoord, *infra*, punt 33 en Hoofdstuk V van het samenwerkingsakkoord).

13. De Autoriteit is van mening dat in de huidige context de WVG op zich zou kunnen beschouwd worden als dit minimaal dwingend stelsel voor de gewestelijke entiteiten. Deze laatste zouden vrij blijven om voor het overige hun eigen normatief kader voor gegevensbescherming te bepalen (of zich te schikken naar het federale kader) op het gebied van de statistiek. Het tegenovergestelde beslissen zou het toepasselijk wettelijk kader nog minder leesbaar maken en nadelig zijn voor de hiervoor herhaalde transparantie alsook voor de rechtszekerheid. Een dergelijk standpunt zou in dit verband des te problematischer zijn daar het logisch zou zijn dit te veralgemenen voor de andere materies die het onderwerp vormen van een gedeeltelijke overheveling van bevoegdheden naar de gewestelijke entiteiten, en die een impact hebben op de bescherming van natuurlijke personen inzake de verwerking van persoonsgegevens. Dit gezegd zijnde behoort de gestelde vraag tot de bevoegdheden van de Raad van State en het Grondwettelijk Hof, die de aanvrager zal volgen door zijn eventuele keuzes te verduidelijken teneinde de rechtszekerheid van zijn rechtsnorm te verzekeren.

¹⁰ Ibid., randnummer 4.2-5.

II.2. Doeleinden

14. De doeleinden van de geplande verwerking dienen welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd te zijn (artikel 5, 1., b) en 6, 1., e), en 3., van de AVG).

II.2.1. Het Waalse statistisch systeem

15. Het nieuwe, door IWEPS voorgestelde hoofdstuk V van het voorontwerp behelst het "Waalse statistisch systeem". Zoals voorheen reeds verduidelijkt, wil dit systeem gedecentraliseerd zijn (zie *supra*, punt 4). Het is samengesteld uit het IWEPS, de statistische autoriteit van het Waalse Gewest, en de « andere producenten van officiële statistieken, zijnde de entiteiten die afhangen van de gewestelijke overheid en officiële statistieken opstellen, produceren en verspreiden overeenkomstig onderhavig decreet » (artikel 12 van het voorontwerp, dat een artikel 17/5, 2de lid invoegt in het IWEPS-decreet), en die "professioneel onafhankelijke entiteiten vormen binnen hun respectievelijke instanties voor hun activiteiten verbonden aan de opmaak, productie en verspreiding van officiële statistieken » (artikel 13 van het voorontwerp, dat een artikel 17/6, 2de lid invoegt in het IWEPS-decreet). Nb : Vanwege de leesbaarheid zou deze laatste precisering moeten geschreven worden met de eerste . Deze andere producenten van officiële statistieken zullen moeten worden aangewezen door de chef-statisticus van het IWEPS (artikel 17/7, 5° van het IWEPS-decreet zoals ingevoegd door artikel 14 van het voorontwerp). Het IWEPS en de andere producenten van officiële statistieken vormen samen de producenten van officiële statistieken.

II.2.2. Statistische opdracht en strategische adviesopdracht

16. Het IWEPS is opgevat om expliciet twee opdrachten na te streven waarvan sprake hierna: een « statistische » opdracht en een « strategische adviesopdracht », als hulp bij de besluitvorming.

17. Artikel 9, paragraaf 2, 2de lid, ingevoegd in het IWEPS-decreet door artikel 3 van het voorontwerp, is dubbelzinnig wanneer het stelt (vrije vertaling) « In het raam van zijn opdrachten is het instituut belast met de inzameling, opslag en exploitatie van de gegevens die onontbeerlijk zijn voor het *voeren van het gewestelijk beleid* » (italic toegevoegd door de Autoriteit). Ofwel gaat het om een derde opdracht van het IWEPS, ofwel gaat het erom het IWEPS te belasten met de inzameling enz. van de gegevens voor de verwezenlijking van de twee voormelde opdrachten. De Autoriteit gaat uit van het principe dat deze tweede optie wordt weerhouden en verzoekt de aanvrager om zijn voorontwerp in die zin te preciseren. mocht dit niet het geval zijn, zou een dergelijk doeleinde (opdracht) onvoldoende precies zijn om de grondslag te vormen van de verwerking van persoonsgegevens.

18. Het ontwerp definieert (vrije vertaling) « het gebruik voor statistische doeleinden » als « het uitsluitend gebruik van gegevens voor de opmaak en productie van officiële, evaluatieve of toekomstgerichte statistieken en statistische diensten, met inbegrip van alle door het onderhavig decreet geregelde activiteiten (artikel 1 van het voorontwerp, dat een artikel 1, 13° invoegt in het IWEPS-decreet). Deze definitie moet gekoppeld worden aan de « federale » definitie van het statistisch geheim, dat in onderhavig geval van toepassing is door de vertolking van het samenwerkingsakkoord (zie artikel 42 van het samenwerkingsakkoord en artikel 1ter van de wet van 4 juli 1962 betreffende de openbare statistiek volgens hetwelk de Statistische geheimhouding « impliceert dat niet-statistisch gebruik van de verkregen gegevens en onwettige openbaarmaking verboden zijn »), en ruimer, aan het samenwerkingsakkoord dat eveneens in een zekere zin verwijst naar het gebruik voor statistische doeleinden, en naar de verordening (EU) nr. 223/2009 (zie de artikelen 3, 8), en 20). Anders gezegd, het gebruik voor statistische doeleinden is een concept dat moet beperkt worden tot de statistische opdracht van het IWEPS en bijgevolg tot het doeleinde dat hierdoor wordt gevormd.

19. De **statistische opdracht** van het IWEPS bestaat uit de « opmaak, productie en verspreiding van gewestelijke statistieken », waarbij deze opdracht eveneens « het fundamenteel en toegepast onderzoek omvat dat bijdraagt tot het statistisch werk » (artikel 3 van het voorontwerp, dat een artikel 9, paragraaf 1, 3de lid invoegt in het IWEPS-decreet). Zij wordt (vrije vertaling) «voornamelijk uitgevoerd op de gebieden gedekt door de economische, sociale en politieke wetenschappen en het milieu» (artikel 3 van het voorontwerp, dat een artikel 9, paragraaf 2, 1ste lid invoegt in het IWEPS-decreet). Uit het ontwerp blijkt dat de andere producenten van officiële statistieken persoonsgegevens zullen verwerken voor hetzelfde statistisch doeleinde als het IWEPS : artikel 17/6 3de lid van het IWEPS-decreet, zoals voorgesteld door artikel 13 van het voorontwerp, bepaalt dat alle producenten van statistieken « de officiële statistieken van het Waalse Gewest opstellen, produceren en verspreiden [...] ».

20. In deze context begrijpt de Autoriteit uit de opvatting van het ontwerp dat het verstrekken van diensten van statistische verwerking door het IWEPS en de andere producenten van officiële statistieken op basis van gegevens die zij bezitten op vraag van derden, eveneens deel uitmaken van deze statistische opdracht (artikel 17/12, paragraaf 1 van het IWEPS-decreet, voorgesteld door artikel 19 van het voorontwerp).

21. Dit geldt eveneens, « buiten het statistisch programma », voor het verstrekken van diensten van « gegevensverzameling » door de producenten van officiële statistieken, op vraag van een « internationale, nationale of gewestelijke overheid ». (Nb : betreffende een eventuele internationale samenwerking, zie het commentaar betreffende grensoverschrijdend gegevensverkeer, *infra*, punt n^o **Erreur ! Source du renvoi introuvable.**).

22. Tot slot heeft het IWEPS eveneens een (vrije vertaling) « **strategische adviesopdracht** » bestaande uit « het uitvoeren, op vraag van de regering of het parlement, van evaluaties van het openbaar en toekomstgericht beleid alsook van prognoses op korte of middellange termijn en bijdragen over actuele vraagstukken zodat belangen goed gedocumenteerd worden belicht inzake kwesties die het publiek en de beleidsmakers interesseren » (artikel 3 van het voorontwerp dat een artikel 9, paragraaf 1, 4de lid invoegt in het IWEPS-decreet). De Autoriteit ziet niet meteen het verband tussen deze opdracht en de persoonsgegevens die door het IWEPS zullen worden verwerkt voor zijn statistische opdracht. Deze opdracht zou in zekere zin (evaluatie van het openbaar beleid) kunnen vallen onder de statistische opdracht van IWEPS, doch dit stemt niet overeen met de keuze die gemaakt wordt in het beschikkend gedeelte, zijnde een afzonderlijke opdracht. Zoals het thans is opgesteld zou het strategisch doeleinde moeten worden opgehelderd. De Autoriteit zal uitgaan van het principe dat dit zou moeten afhangen van de statistische opdracht van het IWEPS. In het tegenovergestelde geval zou dit in het licht van de voormelde principes, het onderwerp moeten vormen van een afzonderlijke vermelding in het ontwerp (zie *supra*, punten 5 en v.).

II.3. Verwerkte gegevens, betrokkenen en ontvangers van de gegevens

23. Wat de **betrokken gegevens** betreft, beoogt het voorontwerp niet expliciet de persoonsgegevens, maar zijn deze inbegrepen in het ruimere concept van « vertrouwelijke gegevens » (zie artikel 1 van het voorontwerp, dat een artikel 1, 5° invoegt in het IWEPS-decreet, verwijzend naar artikel 3, 7), van de Verordening 223/2009). De definities van het concept statistische eenheid en identificatiemiddel, geven eveneens aan dat persoonsgegevens bedoeld worden (artikel 1 van het voorontwerp dat een artikel 1, 7° en 12° invoegt in het IWEPS-decreet).

24. Het voorontwerp voorziet globaal dat voor de (vrije vertaling) « verwezenlijking van [zijn opdrachten (deze bedoeld in artikel 9 van het ontwerp, van het IWEPS-decreet, t.t.z. de statistische opdrachten en het strategisch advies)] het instituut toegang heeft tot alle informatie, documenten en gegevens, vertrouwelijke gegevens inbegrepen, die bewaard worden door de gegevensverstrekkers, alsook tot de door hen of voor hun rekening uitgevoerde wetenschappelijke onderzoeken, en het hiervan gratis mededeling verkrijgt », waarbij de Regering de studies die zij voor eigen rekening uitvoert of laat uitvoeren over dezelfde onderwerpen, ter beschikking stelt van het instituut » (artikel 5 van het voorontwerp, dat een artikel 10/2 invoegt in het IWEPS-decreet, verwijzend naar artikel 3, 7), van de Verordening 223/2009)

25. Deze gegevensverstrekkers zijn de « eenheden van de openbare overheid, de lokale autoriteiten en administraties en de private organismen belast met een opdracht van openbare dienst, die worden gevraagd om gegevens die voornamelijk werden verzameld voor administratieve doeleinden, te verstrekken aan de producenten van officiële statistieken » (zie artikel 1 van het voorontwerp, dat een artikel 1, 6° invoegt in het IWEPS-decreet, zie eveneens de definitie van openbare administratieve eenheid, in 12° van dit laatste artikel¹¹).

26. De betrokken gegevens zijn eveneens die welke de producenten van officiële statistieken zullen kunnen verkrijgen bij de aangevers ingevolge hun mandaat tot inzameling (zie artikel 17 van het voorontwerp, dat een artikel 17/10 invoegt in het IWEPS-decreet), wanneer zij niet over de noodzakelijke gegevens beschikken bij de voormelde verstrekkers.

27. Hoewel deze manier om de betrokken gegevens te benaderen *a priori* laakbaar kan lijken door haar gulheid, voor wat het doeleinde openbare statistiek betreft (zie *supra*, punt 6), kan het voorontwerp niettemin hierin voorzien gelet op het programmeringsproces waarin is voorzien in het toekomstige Waalse statistisch systeem. Zo zullen het de vijfjaarlijkse en jaarlijkse statistische programma's zijn die de strategische en operationele planning zullen bepalen van de uit te voeren statistieken. Zij worden opgemaakt door de chef-statisticus (die de leiding heeft over de statistische autoriteit, IWEPS), vormen het onderwerp van een advies vanwege het Comité des utilisateurs (een meerpartijencomité, zie artikel 17/8 van het IWEPS-decreet, voorgesteld door artikel 15 van het voorontwerp) en worden *in fine*, goedgekeurd door de Regering (artikel 16 van het voorontwerp, dat een artikel 17/9 invoegt in het IWEPS-decreet, in het bijzonder paragraaf 4). De goedkeuring van het jaarlijks statistisch programma (operationeel luik) zal de grondslag vormen voor het wettelijk mandaat tot dwingende inzameling door IWEPS en de andere producenten van officiële statistieken, voornamelijk bij de verstrekkers van gegevens, en bijkomend bij de aangevers (artikel 17 van het voorontwerp, dat een artikel 17/10 invoegt in het IWEPS-decreet, in het bijzonder paragraaf 1). Het

¹¹ Deze bepaling verwijst naar artikel 3 van het Decreet van 15 december 2011 (Waals Gewest) houdende organisatie van de begroting, de boekhouding en de verslaggeving van de Waalse openbare bestuursseenheid. Volgens paragraaf 1 van dit artikel: De bepalingen van dit decreet zijn van toepassing op de openbare beheerseenheden die verdeeld worden volgens de volgende categorieën : 1° de diensten van algemeen bestuur, de ministeriële kabinetten en de voor hun werking ermee gelijkgestelde diensten die samen een enige eenheid vormen; 2° de gewestelijke ondernemingen; 3° de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie; 4° de organen gerangschikt volgens de volgende typen : a) van type 1 : de organen die rechtstreeks onder het gezag van een voogdijminister staan en waarvan het dagelijks bestuur toevertrouwd wordt aan aangewezen ambtenaren of mandatarissen; b) van type 2 : de organen die op autonome wijze door de beheersinstellingen aangewezen volgens hun rechtstatuut onverminderd de toezichts- en controlebevoegdheden van de Regering; c) van type 3 : de organen die : (1) ofwel beheerd worden overeenkomstig het Wetboek van de vennootschappen, ofwel onderworpen worden aan de wet van 27 juni 1921 over de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen; (2) en die een bepalende invloed van het Waalse Gewest ondergaan, ofwel door een beheerscontract met genoemd gewest te sluiten, ofwel door het feit dat het Gewest al dan niet rechtstreeks meer dan de helft van de leden van hun bestuurs-, beheers- of leidingorgaan aanwijst of dat het één of meerdere personen aanwijst die belast zijn met het administratief toezicht van de Regering uit hun midden, ofwel dat het al dan niet rechtstreeks de meerderheid van het kapitaal bezit of dat het al dan niet rechtstreeks over de meeste stemmen gebonden aan de aandelen van het orgaan opgericht in de vorm van een vennootschap beschikt; 5° het "Agence wallonne de la santé, de la protection sociale, du handicap et des familles"; 6° het Parlement en de Ombudsdienst ».

beschikkend gedeelte voorziet terecht dat enkel de gegevens moeten worden verstrekt die noodzakelijk zijn voor de verwezenlijking van de programma's (artikel 17 van het voorontwerp, dat een artikel 17/10 invoegt in het IWEPS-decreet, in het bijzonder paragrafen 2 en 3).

II.4. Verwerkingsverantwoordelijke en bewaartermijn van de gegevens

28. Ter herinnering, de **verwerkingsverantwoordelijke** is de persoon of overheidsinstantie of een ander orgaan die/dat, alleen of samen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt (artikel 4, 7) van de AVG). Wanneer de doelstellingen van en de middelen voor de verwerking bepaald worden door nationaal recht « kan worden bepaald wie de verwerkingsverantwoordelijke is of volgens welke criteria van het [nationaal] recht deze wordt aangewezen ». Hoewel de lidstaten de toepassing van de regels van de AVG kunnen bepalen in bijzondere domeinen waar zij zelf de regels opstellen teneinde in deze domeinen de coherentie en de duidelijkheid van het wettelijk kader te bewaren dat toepasselijk is op gegevensverwerkingen, kunnen zij in dit verband evenwel niet afwijken van de AVG of afzien van de daarin bepaalde definities. Indien het nationaal recht meerdere verwerkingsverantwoordelijken aanduidt, zal het eveneens de respectieve verantwoordelijkheden van de gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken kunnen bepalen (artikel 26, 1., van de AVG).

29. Het IWEPS is, door de rol van zijn chef-statisticus, bepalend voor de creatie van statistieken en de eventueel hiermee verbonden verwerkingen van persoonsgegevens. De chef-statisticus is immers onder meer verantwoordelijk tegenover het Parlement voor het algemeen beheer van het statistisch systeem, definieert de toe te passen normen en richtlijnen in het gehele statistisch systeem voor de opmaak, productie en verspreiding van officiële statistieken, coördineert de activiteiten van het statistisch systeem, duidt de andere producenten aan van officiële statistieken en vooral, stelt de vijfjaarlijkse en jaarlijkse statistische programma's op (zie de artikelen 17/6, 3de lid en 17/7, 2° tot 5°, ingevoegd in het IWEPS-decreet door de artikelen 13 en 14 van het voorontwerp), die respectievelijk de strategische en operationele luiken bepalen van de geplande statistieken (waaronder de te publiceren statistieken en de in te zamelen gegevens) (zie artikel 17/9 ingevoegd in het IWEPS-decreet door artikel 16 van het voorontwerp, en zien eveneens *supra*, punt 26).

30. Gelet op deze elementen zou in het voorontwerp moeten worden bepaald dat IWEPS en de producenten van officiële statistieken verantwoordelijk zijn voor de verwerkingen van persoonsgegevens die zij uitvoeren voor statistische doeleinden. De aanvrager zal hiertoe de eventuele gevallen identificeren van gezamenlijke verantwoordelijkheid tussen IWEPS en de andere producenten van officiële statistieken, bij de productie van statistieken. Betreffende deze laatste merkt de Autoriteit op dat vermits het gaat om *professioneel onafhankelijke* entiteiten in de schoot van hun respectievelijke instanties (zie *supra*, punt 15), zij in voorkomend geval zelf een verantwoordelijkheid

zouden kunnen dragen inzake de verwerking van persoonsgegevens, los van deze van die instellingen¹².

31. Wat de **bewaartermijn betreft van de gegevens**, merkt de Autoriteit op dat artikel 5, §1, e) van de AVG een zekere soepelheid biedt inzake statistieken door te bepalen dat de persoonsgegevens voor langere perioden mogen worden opgeslagen voor zover de persoonsgegevens louter met het oog op [onder meer] statistische doeleinden worden verwerkt overeenkomstig artikel 89, lid 1, mits de bij deze verordening vereiste passende technische en organisatorische maatregelen worden getroffen [...] om de rechten en vrijheden van de betrokkene te beschermen ». Wat bijgevolg zal moeten bepaald worden door de statistische programma's, met inbegrip van de bewaartermijn van de gegevens.

II.5. Risico, technische en organisatorische maatregelen en passende waarborgen

II.5.1. Risico's voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen

32. De Autoriteit is van mening dat de verwerking voor statistische doeleinden in sommige gevallen mogelijk een **gegevensbeschermingseffectbeoordeling** (artikel 35, 1., van de AVG) vereist, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van een grootschalige verwerking, van categorieën bijzondere gegevens bedoeld in artikel 9 van de AVG (artikel 9, §2, j) van de AVG staat de verwerking van dergelijke gegevens toe voor statistische doeleinden op basis van het nationaal recht dat moet voorzien in passende en specifieke maatregelen teneinde de grondrechten en fundamentele belangen van de betrokkenen te waarborgen)¹³, wat zal moeten beoordeeld worden bij de verwezenlijking van de statistische programma's. Wat meer in het bijzonder de producenten van officiële statistieken als verwerkingsverantwoordelijke(n) betreft, is de Autoriteit van mening dat de statistische programma's een gegevensbeschermingseffectbeoordeling zouden moeten omvatten wanneer een dergelijke analyse noodzakelijk blijkt in het licht van de geplande bijzondere statistische verwerkingen. (Nb : in ieder geval, in toepassing van het principe van de verantwoordingsplicht zal een eventuele beslissing die stelt dat een dergelijke gegevensbeschermingseffectbeoordeling niet noodzakelijk is moeten worden gemotiveerd en gedocumenteerd, zie artikelen 5, 2., en 24 van de AVG).

¹² De CBPL stelde reeds dat het concept verwerkingsverantwoordelijke niet belet dat een dienst wordt beschouwd als verwerkingsverantwoordelijke, zie in die zin het advies van de CBPL nr. 34/2018, van 11 april 2018, punt 47.

¹³ Over deze kwestie, lees de aanbeveling van de CBPL nr. 1/2018 van 28 februari 2018, en Werkgroep "artikel 29" over de bescherming van gegevens, « Richtsnoeren betreffende de gegevensbeschermingseffectbeoordeling (GBE) en de manier om uit te maken of de verwerking "mogelijk een hoog risico inhoudt " in de zin van de Verordening (EU) 2016/679 », zoals laatst gewijzigd en goedgekeurd op 4 oktober 2017, WP 248 rév. 01

II.5.2. Passende waarborgen, technische en organisatorische maatregelen

33. Zoals reeds werd vermeld, voert de WVG in het Belgisch recht artikel 89, 2. en 3., van de AVG uit en vereist artikel 89, 1., van de AVG inzake verwerking voor statistische doeleinden rechtstreeks **passende waarborgen** die garanderen dat « passende technische en organisatorische maatregelen worden getroffen, in het bijzonder om de naleving van het beginsel van de minimale gegevensverwerking te verzekeren » waaronder onder andere « pseudonimisering indien deze doeleinden op die wijze kunnen worden verwezenlijkt », en wanneer het beoogde doeleinde kan worden bereikt « door een latere verwerking die geen of niet langer een identificatie van de betrokkenen toelaat », dient op deze wijze te werk te worden gegaan.

34. Het samenwerkingsakkoord voorziet in een aantal waarborgen ten laste van de *statistische autoriteit* (in dit geval IWEPS) - in dit opzicht is het concept producenten van officiële statistieken inderdaad eigen aan het voorontwerp. Zo moet het IWEPS « de rechten van de aangevers en de naleving van het statistisch geheim » waarborgen, onder meer door « het aanwijzen van een functionaris voor gegevensbescherming » en de « goedkeuring van een gedragscode die de regels en richtlijnen bepaalt die opgelegd worden aan de leden van de dienst inzake vertrouwelijkheid, bescherming van het privéleven, het zakengeheim en de gegevensbescherming » (artikel 36, 2°)¹⁴ ; de doorgifte van « vertrouwelijke gegevens » is slechts toegestaan in het geval waar zij « noodzakelijk is voor de efficiëntie van de ontwikkeling, de productie en verspreiding van officiële statistieken, of om de kwaliteit hiervan te verhogen » (artikel 38) ; een latere doorgifte zal de uitdrukkelijke machtiging vergen van de statistische overheid die de gegevens heeft verzameld (artikel 40) ; de meegedeelde gegevens voor « statistische doeleinden » zullen slechts « toegankelijk zijn voor de ambtenaren die statistische taken uitvoeren binnen hun bepaald activiteitsdomein » (artikel 41) ; ten slotte, de statistische autoriteiten zijn ten opzichte van derden gehouden door het statistisch geheim, overeenkomstig de wet van 4 juli 1962 betreffende de openbare statistiek.

35. *Alle producenten* van officiële statistieken dienen zich te schikken naar « de richtsnoeren voor openbare statistieken en [de] Gedragscode inzake Europese statistieken » (artikel 17/6, 3de lid van het IWEPS-decreet, voorgesteld door artikel 13 van het voorontwerp). De producenten zullen zich ook moeten schikken naar de normen die zullen bepaald worden door de chef -statisticus (artikel 17/6, 3de lid van het IWEPS-decreet, voorgesteld door artikel 13 van het voorontwerp). En zij mogen de vertrouwelijke gegevens die werden verkregen voor het opstellen van officiële statistieken uitsluitend gebruiken voor statistische doeleinden « tenzij de aangever ondubbelzinnig zijn toestemming heeft

¹⁴ Over deze twee precieze punten, zie artikel 11 van de verordening (EU) nr. 223/2009, en de Vertrouwensverbintenis voor de Statistiek aangegaan door onder meer de Federale Regering en de betrokken gewestelijke entiteiten, 4de lid, laatste streepje, beschikbaar op volgend adres: http://www.iis-statistics.be/doc/CoC_nl.pdf

verleend voor het gebruik voor andere doeleinden » (artikel 17/10, paragraaf 4, voorgesteld door artikel 17 van het voorontwerp) Nb : ter herinnering, deze toestemming zal moeten voldoen aan de artikelen 4, 11), en 7 van de AVG.

36. Ten slotte, en zoals reeds werd vermeld, zullen deze waarborgen worden vervolledigd door deze die het gevolg zijn van de toepassing van het in de WVG voorziene regime (zie *supra*, punten 8 en v.).

37. Gelet op al deze elementen is de Autoriteit van mening dat het ontwerp de passende waarborgen bevat.

38. Vanuit de invalshoek **technische maatregelen** verbonden aan de veiligheid, wordt de Regering door het voorontwerp belast met het bepalen van de normen die de producenten van officiële statistieken zullen moeten toepassen om de fysieke en logische beveiliging van de vertrouwelijke gegevens te verzekeren en hun onrechtmatige verspreiding te vermijden (artikel 17/10, paragraaf 5 van het IWEPS-decreet, voorgesteld door artikel 17 van het voorontwerp). De Autoriteit is voorstander van een dergelijke benadering maar beveelt op z'n minst aan dat een algemene doelstelling in termen van veiligheid wordt bepaald in het voorontwerp zelf, zonder dat ter zake een totale beoordelingsmarge wordt gelaten aan de Regering, gelet op het reeds vermelde potentieel hoge risico¹⁵.

II.6. Grensoverschrijdend gegevensverkeer

39. Betreffende de hypothese van een internationale samenwerking inzake statistieken, vestigt de Autoriteit de aandacht van de aanvrager op het stelsel van grensoverschrijdend gegevensverkeer, bepaald in de AVG. De Autoriteit beperkt er zich toe te herhalen dat de doorgiften van persoonsgegevens naar derde landen buiten de Europese Economische Ruimte verwerkingen vormen die slechts mogen plaatsvinden in overeenstemming met de artikelen 44 en v. van de AVG.

¹⁵ Zie in dit verband, advies van de GBA nr. 129/2018, van 7 november 2018, punten 23-26.

OM DIE REDENEN,,

verstrekt de Autoriteit een **gunstig** advies over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 4 december 2003 betreffende de oprichting van het "Institut wallon de l'évaluation, de la prospective et de la statistique" **op voorwaarde** dat rekening wordt gehouden met de *supra* geformuleerde opmerkingen onder de punten **17** (verduidelijking van de opdracht van het IWEPS tot gegevensverwerkingen die onontbeerlijk zijn voor het voeren van het gewestelijk beleid), **22** (verduidelijking van de strategische adviesopdracht van het IWEPS), **30** (aanwijzing van de verwerkingsverantwoordelijken en **38** (omkadering van de Regering met betrekking tot de technische en organisatorische maatregelen).

(get.) An Machtens
Wvd. Administrateur

(get.) Willem Debeuckelaere
Voorzitter,
Directeur Kenniscentrum